

Lezingen, cursussen en culturreizen

Filosofie en Cultuur

voorjaar 2018

Rubico - Filosofie en Cultuur
Robert Kragting - filosoof

Voorwoord

Voor u ligt ons nieuwe programma met een brede waaier aan activiteiten. De hoofdrollen zijn weggelegd voor de Italiaanse renaissancefilosoof Marsilio Ficino (1433-1499), en Friedrich Nietzsche (1844-1900), de welbekende Duitse filosoof.

Marsilio Ficino wordt uitvoerig besproken in twee korte cursussen van 6 lessen in het cursustraject *Van zondaar tot humanist*. Ficino gaf een nieuwe impuls aan het westerse denken. Wat was zijn filosofische inzet, en waarom is deze zo belangrijk geweest, niet alleen voor de filosofie, maar ook voor de kunstgeschiedenis? Als inleiding is er de duo-lezing *Ficino's feestmaal* over het belang van het feestmaal in de renaissance en Ficino's gedachten daarover.

Als cultuurreis parallel aan de twee laatste cursussen van het traject *Van zondaar tot humanist* is er in de maand oktober nogmaals de 8-daagse reis *Mystras, parel van Byzantium*. We bezoeken in Griekenland de laat-Byzantijnse steden Mystras, Geraki en Monemvasia. De invloed van de laat-Byzantijnse filosofie en kunst op de renaissance in Italië was zeer groot.

In het cursustraject *Filosoferen met Nietzsche* gaat alle aandacht opnieuw uit naar Nietzsches filosofische autobiografie *Ecce homo*. In twee cursussen van 6 lessen lezen we de hoofdstukken waarin Nietzsche zijn eigen werken bespreekt. Spelenderwijs presenteert hij hierin zijn filosofische ontwikkeling. In de lezing *Nietzsche over zijn jeugdjaren* maken we kennis met de jonge Nietzsche.

Voor wie ook in de zomer actief wil zijn, is er in Maastricht in de maand juli het jaarlijkse 3-daagse zomerseminar, deze keer over enkele canto's uit het deel *Hel* van Dantes *Goddelijke komedie*.

Genoeg materiaal voor een gedegen filosofische invulling van voorjaar en zomer. Graag zien we u bij een lezing, cursus, seminar of cultuurreis. Iedereen is welkom!

Robert Kragting, namens Rubico - Filosofie en Cultuur

In deze studiegids

Themamiddag	Vergeten Byzantium	3
Lezing	Nietzsche over zijn jeugd jaren	4
Duo-lezing	Ficino's feestmaal	5
Cursussen	Van zondaar tot humanist: Marsilio Ficino	6
Cursussen	Filosoferen met Nietzsche: 'Ecce homo'	8
Zomerseminar	Dantes helletocht	10
Cultuurreis	Mystras, parel van Byzantium	11
Activiteitenlijst	Voorjaar 2018 en najaar 2018	12

Themamiddag

Vergeeten Byzantium **geschiedenis, archeologie en filosofie**

Byzantium beleefde haar laatste bloei in de tijd van de dynastie van de Paleologen (1250-1450). Mystras in de Peloponnesos noemt men wel het Florence van Byzantium. Met name de ontwikkelingen in de schilderkunst en de filosofie zijn verrassend. Tijdens de themamiddag wordt laat-Byzantium belicht vanuit de perspectieven van geschiedenis, archeologie en filosofie.

Het programma is als volgt:

1. *De wereld van laat-Byzantium in Griekenland*, Robert Kragting (filosoof):
De wereld van laat-Byzantium in Griekenland is vrij onbekend. A.d.h.v. enkele filmfragmenten wordt een inleiding gepresenteerd.
2. *De verrassende invloed van laat-Byzantium*, Robert Kragting:
Enkele van de filmfragmenten worden nader toegelicht als het gaat over de enorme invloed van de wereld van laat-Byzantium op West-Europa en Rusland.
3. *Laat-Byzantijnse steden in de Peloponnesos*, Gemma Jansen (archeologe):
Wat is er zo bijzonder aan de laat-Byzantijnse steden Mystras, Geraki en Monemvasia? Hoe leefden de mensen in deze steden?

De themamiddag is bedoeld als voorbereiding op de cultuurreis *Mystras, parel van Byzantium* (zie p. 11), maar kan ook dienen als inleiding op, of verdieping bij, de laatste twee cursussen in het traject *Van zondaar tot humanist*, waarin de beroemde Italiaanse humanisten Marsilio Ficino en Giovanni Pico della Mirandola besproken worden (pp. 6-7).

Maastricht

datum en tijd	zondag 7 januari 2018, 13.30-16.30 uur
locatie	Rubico - Filosofie en Cultuur, Weustenraadstraat 3, Maastricht
kosten	€ 22,50
aanmelden	liefst vóór 1 januari 2018

Lezing

Nietzsche over zijn jeugdijaren

De Duitse filosoof Friedrich Nietzsche (1844-1900) begon al op zeer jonge leeftijd met het terugblikken op zijn leven. Zo schreef hij op zijn 13e een eerste autobiografie van 30 pagina's, met daarin ook een 'Verzeichnis' van zijn gedichten, ingedeeld in drie periodes. Zelfkennis is voor de jonge Nietzsche het hoogste levensdoel, zoals blijkt uit een gedichtje aan het slot:

Ein Spiegel ist das Leben.
In ihm sich zu erkennen,
Möcht' ich das erste nennen,
Wonach wir nur auch streben!!

Tijdens de lezing worden enkele passages uit een viertal vroege autobiografieën van Nietzsche voorgelezen en besproken. Wat opvalt is de grote aandacht die hij aan zijn zelfbeschouwingen gaf en de verrassende diepgang die hij erin bereikte.

De lezing wordt gegeven in het kader van het cursustraject *Filosoferen met Nietzsche* waarin dit voorjaar Nietzsches eigen boekbesprekingen in zijn laatste autobiografie, *Ecce homo* (1888), gepresenteerd worden (zie pp. 8-9).

Roermond

datum en tijd maandag 8 januari 2018, 14.00-16.00 uur
locatie Ontmoetingscentrum, Minderbroederssingel 15-F, Roermond

Maastricht

datum en tijd dinsdag 9 januari 2018, 19.30-21.30 uur
locatie Rubico - Filosofie en Cultuur, Weustenraadstraat 3, Maastricht

Heerlen

datum en tijd woensdag 10 januari 2018, 14.00-16.00 uur
locatie Cultuurhuis Heerlen, Sittarderweg 145, Heerlen (vrij parkeren)

spreker Robert Kragting
kosten € 8,50
aanmelden liefst vóór 5 januari 2018

Duo-lezing

Ficino's feestmaal

Hoe is vandaag de dag het best een beeld te schetsen van de filosofische Academie van Marsilio Ficino (1433-1499) in het Florence van Cosimo en Lorenzo de' Medici? Natuurlijk kunnen we de namen noemen van al die beroemde mensen die tot zijn de kring behoorden - filosofen, wetenschappers en kunstenaars -, maar de wijze waarop en de vorm waarin Ficino met zijn vrienden samenkwam vertelt ons waarschijnlijk meer, en dat was het feestmaal, 'symposion'. Het feestmaal betekende in de woorden van Ficino: "rust van arbeid, bevrijding van zorgen en voeding van talent". Het is "een toonbeeld van liefde en luister, voedsel van welwillendheid, het kruiden van vriendschap". Het "geeft luister en schittering" en "is de vertroosting van het leven".

In het eerste deel van de duo-lezing bespreekt Gemma Jansen diverse aspecten van de maaltijd in Florence.

In het tweede deel bespreekt Robert Kragting de richtlijnen die Ficino gaf voor een 'filosofisch' feestmaal. Niet alleen eten en drank zijn belangrijk, maar ook de tafelgenoten en de gesprekken.

De duo-lezing kan dienen als instap voor de twee cursussen over Ficino in het cursustraject *Van zondaar tot humanist* (zie pp. 6-7).

Maastricht

datum en tijd zondag 14 januari 2018, 14.00-16.00 uur
locatie Rubico - Filosofie en Cultuur, Weustenraadstraat 3, Maastricht

Roermond

datum en tijd maandag 15 januari 2018, 14.00-16.00 uur
locatie Ontmoetingscentrum, Minderbroederssingel 15-F, Roermond

spreker Gemma Jansen en Robert Kragting
kosten € 10,-
aanmelden liefst aanmelden vóór 10 januari 2018

Twee cursussen van 6 lessen

Van zondaar tot humanist **Marsilio Ficino, 'Brieven'**

Het ontstaan van het humanisme in Italië op het breukpunt van middeleeuwen en renaissance was een zeer belangrijke gebeurtenis in de geschiedenis van de westerse beschaving: het leidde tot een geheel ander denken over de mens en zijn waarde.

Marsilio Ficino (1433-1499) was de meest invloedrijke humanistische filosoof van de vroege renaissance in Florence. Hij vertaalde het complete werk van Plato uit het Grieks en stond aan de basis van de heropleving van het platonisme uit de oudheid. Toen Cosimo de' Medici besloot Plato's Academie in Florence te herstitichten, koos hij Ficino als leider. Ficino onderhield contacten met nagenoeg iedere vooraanstaande academicus en schrijver uit zijn tijd.

Tijdens twee cursussen van 6 lessen lezen we een selectie filosofische brieven van Ficino in een Nederlandse vertaling. In zijn brieven toont Ficino het vermogen om universele wijsheden met een schijnbaar speels gemak te verbinden met het leven en de problematiek van zijn vrienden. De vrienden vormden een zeer ruim en belangrijk netwerk. Brieven aan toonaangevende persoonlijkheden als Cosimo en Lorenzo de' Medici, Bessarion, Angelo Poliziano en Bernardo Bembo worden besproken, en ook de invloed van Ficino's filosofie op de schilderkunst van onder meer Sandro Botticelli.

Beide cursussen maken deel uit van de zesdelige leergang *Van zondaar tot humanist*. Deze leergang omvat een traject van drie jaar waarin de overgang van de late middeleeuwen naar de renaissance wordt behandeld. Steeds terugkerend motief is de worsteling van de zelfstandig denkende mens welke leidde tot het ontstaan van het humanisme. Na Ficino komt nog aan bod: Giovanni Pico della Mirandola (een leerling van Ficino). Elke cursus vormt een afgerond geheel en kan dus goed apart worden gevolgd.

De cursussen worden ingeleid met de duo-lezing *Ficino's feestmaal* (zie p. 5). Als mogelijke verdieping is er de 8-daagse cultuurreis *Mystras, parel van Byzantium* (p. 11).

De twee cursussen worden gegeven in Roermond en Maastricht

Roermond

locatie Ontmoetingscentrum (links naast de Minderbroederskerk),
Minderbroederssingel 15-F, Roermond

tijd maandagochtend, 10.00-12.00 uur

data cursus 1 voorjaar 2018, van 22/1 t/m 5/3, niet op 12/2

data cursus 2 voorjaar 2018, van 12/3 t/m 23/4, niet op 2/4

Maastricht

locatie Rubico - Filosofie en Cultuur, Weustenraadstraat 3, Maastricht

tijd donderdagmiddag, 14.00-16.00 uur
en ook: donderdagavond, 19.00-21.00 uur

data cursus 1 voorjaar 2018, van 25/1 t/m 8/3, niet op 15/2

data cursus 2 voorjaar 2018, van 15/3 t/m 26/4, niet op 5/4

docent Robert Kragting

kosten cursus 1 € 120,-

literatuur reader tegen kostprijs te verkrijgen bij aanvang van de cursus

aanmelden liefst vóór 15 januari 2018

kosten cursus 2 € 120,-

literatuur reader tegen kostprijs te verkrijgen bij aanvang van de cursus

aanmelden liefst vóór 5 maart 2018

Twee cursussen van 6 lessen

Filosoferen met Nietzsche

'Ecce homo'

Geen filosoof is zo controversieel als de Duitse filosoof Friedrich Nietzsche (1844-1900). Enerzijds geldt hij als het enfant terrible onder de filosofen, anderzijds wordt hij beschouwd als een van de grootste denkers die de mensheid heeft voortgebracht.

Opnieuw gaat alle aandacht uit naar Nietzsches autobiografie *Ecce homo. Hoe iemand wordt wat hij is* (1888). In twee cursussen van 6 lessen lezen we de hoofdstukken waarin Nietzsche op een zeer persoonlijke en doorleefde wijze zijn eigen boeken bespreekt. Spelenderwijs presenteert hij zijn filosofie. In de eerste cursus van 6 lessen lezen we Nietzsches boekbesprekingen van *De geboorte van de tragedie* (1872), *Oneigentijdse beschouwingen* (1873-76) en *Menselijk, al te menselijk* (1878-79); in de tweede cursus volgen de besprekingen van *Morgenrood* (1881), *De vrolijke wetenschap* (1882), *Voorbij goed en kwaad* (1886) en *Afgodenschemering* (1888). Nietzsches terugblik op zijn oeuvre geeft een goed beeld van zijn denken.

De cursussen zijn opgezet vanuit de gedachte dat het leren omgaan met een filosofische tekst voorwaarde is om door te dringen tot de betekenis ervan. Het lezen en bespreken van de tekst vormt dan ook een belangrijk onderdeel van lessen. Naast de boekbesprekingen in Nietzsches *Ecce homo* lezen we enkele van de autobiografische voorredes die Nietzsche na de voltooiing van zijn hoofdwerk *Aldus sprak Zarathoestra* aan zijn eerdere werken toevoegde.

Beide cursussen zijn te volgen zonder filosofische voorkennis en maken deel uit van het cursustraject *Filosoferen met Nietzsche*. Wie was Nietzsche, wat waren zijn hoofdgedachten en waarom is zijn werk zo ongelooflijk invloedrijk? In het traject lezen we enkele van zijn boeken in een Nederlandse vertaling. Iedere cursus vormt een afgerond geheel en kan dus ook apart gevolgd worden.

Als inleiding is er de lezing *Nietzsche over zijn jeugdijaren* (zie p. 4).

De twee cursussen worden gegeven in Roermond, Maastricht en Heerlen

Roermond

locatie Ontmoetingscentrum, Minderbroederssingel 15-F, Roermond
tijd maandagmiddag, 13.00-15.00 uur
data cursus 1 voorjaar 2018, van 22/1 t/m 5/3, niet op 12/2
data cursus 2 voorjaar 2018, van 12/3 t/m 23/4, niet op 2/4

Maastricht

locatie Rubico - Filosofie en Cultuur, Weustenraadstraat 3, Maastricht
tijd dinsdagmiddag, 14.00-16.00 uur
 en ook: dinsdagavond, 19.00-21.00 uur
data cursus 1 voorjaar 2018, van 23/1 t/m 6/3, niet op 13/2
data cursus 2 voorjaar 2018, van 13/3 t/m 24/4, niet op 3/4

Heerlen

locatie Cultuurhuis Heerlen, Sittarderweg 145, Heerlen (vrij parkeren)
tijd woensdagochtend, 11.00-13.00 uur
data cursus 1 voorjaar 2018, van 24/1 t/m 7/3, niet op 14/2
data cursus 2 voorjaar 2018, van 14/3 t/m 25/4, niet op 4/4

docent Robert Kragting

kosten cursus 1 € 120,-
aanmelden liefst vóór 15 januari 2018

kosten cursus 2 € 120,-
aanmelden liefst vóór 5 maart 2018

literatuur 1. Friedrich Nietzsche, *Ecce homo*, vert. Paul Beers:
 hardback ISBN 978-9-029-53549-6, jan. 2000, ca. € 18,-
 paperback ISBN 978-9-029-56290-4, juli 2005, ca. € 15,-
 e-book, ca. 8,-
 Daarnaast is het gebruik aan te bevelen van een in de handel
 verkrijgbare Duitse uitgave van *Ecce homo*
 2. extra kopieën tegen kostprijs te verkrijgen tijdens de cursus

Zomerseminar van 3 dagen

Dantes helletocht **ontmoetingen met de zware zondaars**

Tijdens dit seminar lezen we enkele zeer tot de verbeelding sprekende canto's van het eerste deel, *Hel*, van *De goddelijke komedie* van de Italiaanse dichter en filosoof Dante Alighieri (1265-1321). We concentreren ons in de selectie van de canto's op de zware zondaars in de hellestad Dis. Daar ontmoet Dante de andersdenkenden (kettters), de geweldplegers (moordenaars en tirannen, zelfmoordenaars en verspillers, godslasteraars) en de bedriegers (oplichters, rechtsverkrachters, tweedrachtzaaiers en vervalsers). Dantes gids door de hel, Vergilius, waarschuwt hem - en ons - al bij het zien van de stad:

"Mijn zoon, we komen nu dicht bij de stad Dis met haar reusachtig aantal zwaarbeproeefde burgers. [...] Het eeuwig vuur dat hen daarbinnen beschijnt, verleent hun die rode gloed die gij hier onder in de hel kunt waarnemen."

Dante is 'auctor' én 'actor', hij is de hoofdpersoon in zijn eigen verhaal. De lezer wordt door hem meegenomen op een wonderbaarlijke tocht door contreien die zich uitstrekken voorbij het leven en de werkelijkheid. De verschrikkingen zijn talrijk en ondraaglijk. Toch is Dantes *Hel* meer dan een opsomming van straffen. Het is een woud van beelden die het menselijk kwaad oproepen en bezweren.

Het seminar vindt plaats op drie opeenvolgende dagen en heeft het karakter van een werkcollege met een gezamenlijke lunch. We lezen de canto's in een Nederlandse proza-vertaling.

locatie	Rubico - Filosofie en Cultuur, Weustenraadstraat 3, Maastricht
tijd	's ochtends én 's middags, 11.00-13.00 uur en 14.00-16.00 uur
data	vrijdag 13, zaterdag 14 en zondag 15 juli 2018
docent	Robert Kragting
kosten	€ 170,- (inclusief koffie & thee, 3 lunches)
literatuur	reader tegen kostprijs te verkrijgen bij aanvang van de cursus
aanmelden	liefst vóór 10 juli 2018

Cultuurreis van 8 dagen

Mystras, parel van Byzantium

De Byzantijnse stad Mystras was niet alleen een van de mooiste steden van de laat-Byzantijnse tijd (1250-1450), maar ook een belangrijk centrum voor kunst en filosofie. De stad ligt in het centrum van de Peloponnesos, op een heuvel nabij het antieke Sparta, en werd bestuurd door de prinsen van Byzantium. Beroemd zijn de Byzantijnse filosofen Plethon (1355-1452) en Bessarion (1403-1472). Beiden hebben een weergaloze invloed uitgeoefend op het ontstaan van de renaissance in Italië. Hoe zag de wereld van laat-Byzantijns Griekenland eruit? Wat had men voor een cultuur? Hier gaan we naar op zoek.

In deze 8-daagse reis (per vliegtuig vanaf Eindhoven) bezoeken we met een bus drie zeer goed bewaarde laat-Byzantijnse steden in de Peloponnesos: Mystras, Geraki en Monemvasia. Veel van de woonhuizen en kerken staan hier nog overeind. We kunnen door de straten van deze steden dwalen en de vele prachtige muurschilderingen bewonderen. Kleine colleges ter plaatse gaan over laat-Byzantijnse geschiedenis, kunst en filosofie. Doel van de reis is een kennismaking met de rijke en prachtige Byzantijnse cultuur; het besef van het enorme belang van de laat-Byzantijnse filosofie; en inzicht in het ontstaan van de renaissance in Italië.

De reis wordt georganiseerd in samenwerking met het reisbureau Labrys te Nijmegen (aangesloten bij ANVR en garantiefonds). We verblijven in Mystras in Hotel Byzantion (www.byzantionhotel.gr) en in Monemvasia gespreid in Malvasia Traditional (www.malvasia-traditional.gr) en Bastione Malvasia (www.malvasia-hotel.gr). Reageer op tijd want er is maar een beperkt aantal plaatsen beschikbaar. Wij gaan ervan uit dat u een goede conditie heeft. Uitgebreide reisinformatie en inschrijfformulier zijn te verkrijgen bij Rubico of te downloaden via onze website: www.rubico.nu

data	vrijdag 19 t/m vrijdag 26 oktober 2018
gidsen	Gemma Jansen (archeologe) en Robert Kragting (filosoof)
kosten	€ 1.185,- (toeslag eenpersoonskamer: € 145,-)
groeps grootte	maximaal 25 personen
inschrijven	zo snel mogelijk i.v.m. de reservering van vlucht en hotels

Activiteitenlijst, voorjaar 2018

7 januari	Themamiddag 'Vergeten Byzantium', Maastricht
8 januari	Lezing 'Nietzsche over zijn jeugdjaren', Roermond
9 januari	Lezing 'Nietzsche over zijn jeugdjaren', Maastricht
10 januari	Lezing 'Nietzsche over zijn jeugdjaren', Heerlen
14 januari	Duo-lezing 'Ficino's feestmaal', Maastricht
15 januari	Duo-lezing 'Ficino's feestmaal', Roermond
22 jan. - 5 mrt.	Cursus 'Marsilio Ficino - 1', Roermond
22 jan. - 5 mrt.	Cursus 'Nietzsche, 'Ecce homo' - 1', Roermond
23 jan. - 6 mrt.	Cursus 'Nietzsche, 'Ecce homo' - 1', Maastricht (middag)
23 jan. - 6 mrt.	Cursus 'Nietzsche, 'Ecce homo' - 1', Maastricht (avond)
24 jan. - 7 mrt.	Cursus 'Nietzsche, 'Ecce homo' - 1', Heerlen
25 jan. - 8 mrt.	Cursus 'Marsilio Ficino - 1', Maastricht (middag)
25 jan. - 8 mrt.	Cursus 'Marsilio Ficino - 1', Maastricht (avond)
12 mrt. - 23 april	Cursus 'Marsilio Ficino - 2', Roermond
12 mrt. - 23 april	Cursus 'Nietzsche, 'Ecce homo' - 2', Roermond
13 mrt. - 24 april	Cursus 'Nietzsche, 'Ecce homo' - 2', Maastricht (middag)
13 mrt. - 24 april	Cursus 'Nietzsche, 'Ecce homo' - 2', Maastricht (avond)
14 mrt. - 25 april	Cursus 'Nietzsche, 'Ecce homo' - 2', Heerlen
15 mrt. - 26 april	Cursus 'Marsilio Ficino - 2', Maastricht (middag)
15 mrt. - 26 april	Cursus 'Marsilio Ficino - 2', Maastricht (avond)
13 - 15 juli	Zomerseminar 'Dantes helletocht', Maastricht

Vooruitblik najaar 2018

sept.	Lezing 'De volmaakte hoveling'
sept. - dec.	Cursus 'Van zondaar tot humanist: 'Giovanni Pico della Mirandola' (12 lessen)
sept. - dec.	Cursus 'Mensen naar Mars' (2 x 6 lessen)
19 - 26 oktober	Cultuurreis 'Mystras, parel van Byzantium' (8 dagen, Griekenland)

'Rubico - Filosofie en Cultuur' is gehuisvest in Maastricht en stelt zich ten doel mensen in aanraking te brengen met het gedachtegoed van de westerse filosofie en hen daarin kritisch te vormen. Hiertoe worden o.a. lezingen, cursussen en cultuurreizen verzorgd. De gedachte hierbij is dat filosofie niet op zichzelf staat, maar veel raakvlakken heeft met talloze andere cultuurdisciplines, zoals maatschappijgeschiedenis, archeologie en kunst. Rubico richt zich op de educatie van volwassenen.

Oprichter en hoofddocent is de filosoof Robert Kragting. Reeds vele jaren verzorgt hij cursussen filosofie in de regio Limburg, onder meer op de gebieden van de Grieks-Romeinse wijsbegeerte, de moderne filosofie en de kunstfilosofie. Zijn aanpak kenmerkt zich door het toegankelijk en beleefbaar maken van het gedachtegoed van de grote denkers.

Voor meer informatie kunt u zich wenden tot:

Rubico - Filosofie en Cultuur
t.a.v. de heer R. Kragting
Weustenraadstraat 3
6217 HZ Maastricht

tel. 043 - 363 13 31
bankrek.nr. NL20 RABO 0119 8191 39
www.rubico.nu

Afbeelding voorzijde:

Oedipus en de sphinx, binnenzijde van een Attische roodfigurige schaal,
ca. 470 v. Chr., Vaticaanse Musea.